

агрегаторів фінансових послуг. Маркетплейс дозволяє користувачеві зробити всі необхідні дії в межах одного майданчика.

Шосте - це сукупність технологій, які оптимізують комплаєнс банку (RegTech), тобто його систему контролю над виконанням нормативних вимог. Іншими словами – це технології, які допомагають компаніям відповідати вимогам регуляторів, передбачають ідентифікацію клієнтів фінансових сервісів, підготовку звітності, ризик-менеджмент, виявлення підозрілих операцій і запобігання шахрайству. На наш погляд, RegTech займе значне місце і на вітчизняному ринку, особливо на тлі кризи довіри до банківської системи. Національний банк України поступово посилює вимоги до збору даних про клієнтів, і це змушує банки звертати пильну увагу на RegTech.

Список використаних джерел

1. Подробности о Marco Polo от Commerzbank. URL: <https://medium.com/orbita-center/blockchain-digest-42-dd188092409b>
2. На сайте Swedbank появился виртуальный помощник. URL: <https://psm7.com/news/na-sajte-swedbank-poyavitsya-virtualnyj-pomoshhnik.html>
3. Чатбот Erica поможет клиентам Bank of America управлять деньгами. URL: <https://hightech.fm/2016/10/25/bank-of-america-bot>
4. SupTech, RegTech та FinTech — що це таке і у чому різниця: пояснює експерт НБУ. URL: <https://ain.ua/2019/05/17/suptech-regtech-fintech/>

Чеберяко О. В.

д.і.н, к.е.н., професор

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ ТА УПРАВЛІННЯ

В сучасних умовах можна спостерігати експансію інновацій в цифрових технологіях, які вже змінюють майбутнє фінансів та економіки. Цифрові технології стають одним із ключових драйверів сталого розвитку за умови широкого охоплення Інтернетом, який є базовою послугою і дозволяє використовувати інші цифрові можливості. XXI століття - це епоха інновацій, економіки знань,

поширення результатів четвертої промислової революції ("Індустрія 4.0") та діджиталізації, коли такі передові технології (хмарні обчислення, розвиток засобів збирання й аналізу Big Data, безпаперові технології, Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, краудсорсинг, біотехнології, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, 3D-друк, Bitcoin і технології Blockchain, штучний інтелект та інші) радикально змінюють цілі галузі економіки й суспільство загалом. Сінгапур, Великобританія, Нова Зеландія, ОАЕ, Естонія, Японія, Ізраїль - країни-лідери з розвитку цифрової економіки і вони взяли курс на цифровий розвиток в сферах державного управління, транспорту, освіти, електронних засобів і сучасних технологій.

Поява концептуально нових цифрових технологій, їх природна абсорбція суб'єктами реальної економіки та адаптація до різноманітних сфер спричиняє невідворотні зміни в тих сферах, які багаторіччя мали традиційну бізнес-модель, а споживачами цих технологій виступають держава, підприємства та громадяни. Взагалі діджиталізація є глобальною тенденцією та одним із головних факторів зростання світової економіки в найближчі 5–10 років.

В Україні цифровізація стає пріоритетом державної політики відповідно до "Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки"[1]. У вересні 2019 було створено профільне Міністерство цифрової трансформації, яке відповідатиме за формування та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, відкритих даних, національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, впровадження електронних та адміністративних послуг, електронних довірчих послуг, а також розвиток цифрових навичок громадян. Основними принципами цифровізації економіки України є: доступність, націленість, економічне зростання, свобода інформації, відкритість та співпраця, стандартизація, довіра та безпека, сфокусованість та комплексність [2].

Державні фінанси наразі зазнають глобальної трансформації під впливом діджиталізації. Найцікавішими та найперспективнішими напрямками у сфері державних фінансів та управління є запровадження:

- єдиного державного електронного демографічного реєстру

(citizen ID) з цифровою ідентифікацією громадян (citizen-card, Mobile ID);

- інфраструктури відкритих даних - публічних інформаційних ресурсів та баз даних у відкритому доступі (на сьогодні вже діє портал E-data - використання публічних коштів, автоматизований реєстр відшкодування ПДВ; інформаційно-аналітична система "Прозорий бюджет" як інструмент управління публічними фінансами із системою ключових показників ефективності, де однією із складових є розділ "Бюджет для громадськості"; відкрито усі зовнішні аудиторські звіти, які здійснює Державна аудиторська служба; відбуваються електронні аукціони об'єктів малої приватизації; відкрито API(прикладний програмний інтерфейс) у сфері продажу арештованого майна через е-аукціон на електронному ресурсі Open Market; оприлюднюються звіти державних банків та агреговані показники їх діяльності у порівнянні з банківською системою України; планується відкриття Мінфіном реєстру проектів, що впроваджуються із залученням коштів міжнародних фінансових організацій та інші);

- інфраструктури державних послуг (e-government) - безпаперової взаємодії за принципом "єдиного вікна" та автоматизації усіх процесів бек-офісу державних установ;

- інфраструктури інтероперабельності - державні ресурси та системи взаємодіють через одну платформу інтероперабельності(розпочато ІТ-централізацію системи управління державними фінансами - е-взаємодія основних інформаційних ресурсів Казначейства, Мінфіну, Податкової та Міграційної служб);

- геоінформаційної інфраструктури - оцифровування інфраструктур відповідно до галузей економіки (транспорт, енергетика, ЖКГ і т.д.);

- інфраструктури життєзабезпечення - позиції в рейтингах: індекс якості життя (безпечне та комфортне життя), міжнародний індекс щастя;

- блокчейн інфраструктури як опорної для реалізації багатьох інших проектів - реєстрація народжуваності, смертності, укладання шлюбу, прав власності, реєстрація бізнесу, організа-

ція державного і корпоративного документообігу, формування реєстру транспортних засобів та їх логістика, земельного кадастру, сфера охорони здоров'я і медицини, освітня сфера, при реєстрації тощо.

За результатами дослідження організації BlockchainResearchInstitute у рамках звіту The Networked Hotbeds of Blockchain, у світі на сьогодні є всього 14 країн-лідерів за розвитком та впровадженням блокчейн-технологій: США, Канада, Бразилія, Австралія, Ізраїль, ОАЕ, Грузія, Естонія, Великобританія, Франція, Німеччина, Швеція, Китай та Україна. Естонія є лідером по впровадженню електронних державних послуг, спільно з блокчейн-стартапом Guardtime впроваджує створення єдиної бази медичних книжок для населення, які будуть доступні для обміну інформацією клінікам, а також страховим компаніям. Теж саме робить компанія Prescript (спільно з SNS Bank і Deloitte) в Нідерландах, і Bit Health в США. Штат Делавер, в якому зареєстровано безліч компаній з інших штатів і держав, вводить систему реєстрації компаній, випуску акцій, фіксування рішень рад директорів, перерозподілу часток в результаті купівлі-продажу [3].

Серед основних проєктів цифрової трансформації як інноваційних трендів у сфері державних фінансів та управління виділяють:

- цифрова медицина - створення національної системи Electronic Health Record (EHR), яка включає: Computerized Medical Record - систематична робота щодо оцифровування даних медичних карток, запровадження архівно-резервних функцій; Electronic Medical Record - медичні карти пацієнтів в електронній формі; Electronic Patient Record - уніфікована база даних пацієнта з різних медичних закладів; Electronic Identifiers - ідентифікація користувачів системи eHealth; ePrescription - електронний рецепт, який включає: eCapture – формування електронного рецепту лікарем медичного закладу; eTransfer – конфіденційна передача електронного рецепту до аптеки; eDispensation – передача даних із аптеки назад до медичного закладу, підтвердження;

- діджиталізація українських державних підприємств шляхом закупівлі програмного забезпечення з метою створення

"смарт-фабрики" (smart factory, "розумне" виробництво), яке апелює до таких технологій, як хмарні обчислення, бездротові комунікації, дистанційне управління та обслуговування, кібербезпека, інтеграція систем управління, інтеграція та краща співпраця в ланцюжку доданої вартості, 3D-друк, аналітика великих даних (Big Data), предиктивна аналітика, machinelearning, m2m-комунікації, штучний інтелект, аддитивні технології, нове покоління роботів тощо;

- електронна демократія з розвитком таких секторів як е-парламент; е-голосування (e-voting); е-правосуддя; е-медіація (досудове розв'язання спорів); е-референдум; е-голосування; е-консультації; е-петиції; е-політичні кампанії; е-опитування;

- електронне урядування через використання моделей державно-приватного партнерства для зростання кількості та якості державних онлайн-послуг: розвиток та підтримка центральних реєстрів, реєстрів, кадастрів, ідентифікаторів, довідників та інших критичних інформаційних елементів архітектури на блокчейні, а також координація діяльності приватних провайдерів, проведення інвестиційних конкурсів, атестація та моніторинг якості надання послуг, рейтингування провайдерів тощо.

- цифровізація соціальної сфери (Єдина інформаційно-аналітична система управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL)) - створення екосистеми взаємодії громадян із соціальними програмами, послугами та інформацією, необхідною для вибору послуг, взаємодії соціальних служб, відомств та створення платформи управління соціальними програмами для задоволення унікальних вимог організацій соціальної сфери, індивідуальних вимог і специфіки їх споживачів та оцінки ефективності наданих послуг;

- електронна митниця (e-customs) для розв'язання не лише локальних логістичних та інших проблем, але й для інтеграції України в цифровий єдиний ринок (DigitalSingleMarket-ініціатива ЄС щодо розвитку транскордонної торгівлі та взаємодії). Ключовим є проект автоматизованого, цілодобового митного оформлення за принципом "єдиного вікна";

- безготівкова економіка (cashlesseconomy) як інструмент боротьби з тіньовим обігом коштів для оздоровлення економіки;
- "розумні" міста (смарт-сіті), а основною рушійною силою є збір та обробка великої кількості даних (Big Data) для підвищення якості життя населення.

Діджіталізація має дві сторони медалі. І крім переваг, головним ризиком цифрової трансформації є зростання рівня безробіття як після кожної промислової революції через розвиток штучного інтелекту й автоматизації процесів, тому нам потрібно буде постійно жити в споруді під назвою "Softskills" ("гнучкі навички") - комплекс неспеціалізованих надпрофесійних навичок таких як креативність, колаборативність, критичне мислення, когнітивна гнучкість, які відповідають за успішну участь у робочому процесі і високу продуктивність і вчитися впродовж життя.

Список використаних джерел

1. Розпорядження КМУ "Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації" від 17 січня 2018 р. № 67-р [Ел.ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
2. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку // Ефективна економіка. - 2018 - № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf
3. Чеберяко О.В., Нікитенко Д.В. Вплив інформаційних технологій на розвиток публічних фінансів та фінансового ринку // Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління, матеріали І Міжнародного економічного форуму / За заг. ред. проф. А.І. Ігнатюк: – К., 2019. – Вип. І. Частина II. – С. 115-116.